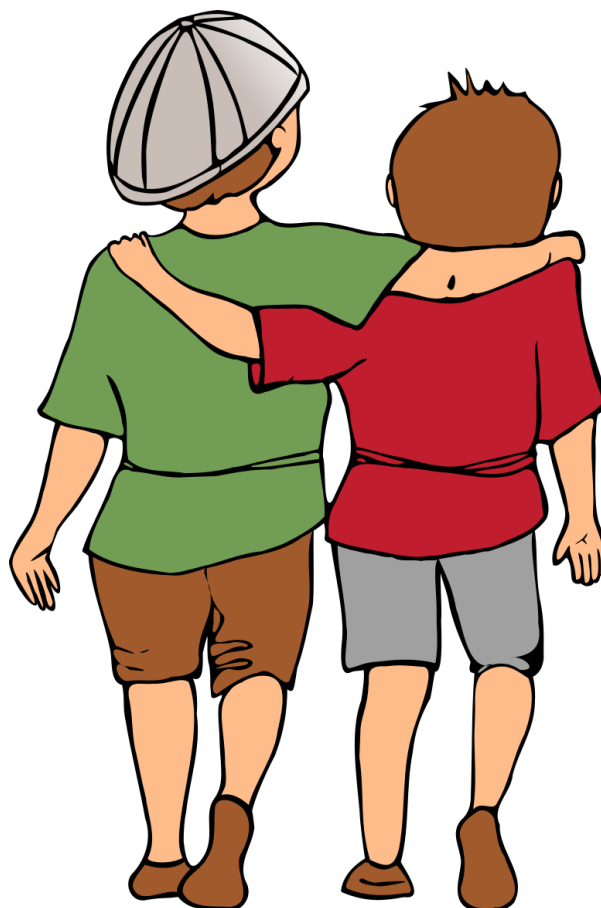

Plan for arbeid med sosial og emosjonell kompetanse i Giske oppvekstsenter, barnehage

Innleiing

I Giske barnehage skal alle barn erfare å vere viktige for fellesskapet og vere i positivt samspel med andre barn og vaksne. Rammeplan for barnehagar omtalar sosial kompetanse som «ein føresetnad for å fungere godt saman med andre og omfattar ferdigheiter, kunnskapar og haldningar som blir utvikla gjennom sosialt samspel». På lang sikt påverkar den sosiale kompetansen barnet si sjølvoppfatning samt barnet sine relasjonar til andre. Dette er ein svært viktig kompetanse som barnehagen har stort fokus på å hjelpe barna til å utvikle.

Sosial kompetanse blir tileigna i samspel med andre menneske. Det er ein nær forbindelse mellom sosial og emosjonell utvikling. Også barnets emosjonelle kompetanse vert tileigna i samspel med andre menneske og er eit viktig utgangspunkt for utvikling av den sosiale kompetansen. Emosjonell kompetanse handlar om at barn er i stand til å uttrykke og oppleve ein rekke følelsar, forstå eigne og andre sine følelsar, samt kva som gjer at ein kjenner desse følelsane. Det handlar også om å kunne regulere og handtere følelsar på ein måte at ein kan nå sosiale mål som å leike. Forsking støttar at emosjonell kompetanse er ein

forløpar til sosial kompetanse. Nokon barn som strevar med sosial kompetanse vil ikkje trenge sosial ferdigheitstrening, men hjelp til å få på plass sin emosjonelle kompetanse først.

Meads teori om spegling seier at vi ser og forstår oss sjølv ved å tolke andre sine reaksjonar på oss. Barn si sjølvkjensle blir med andre ord styrka i møtet med vaksne og barn som uttrykkjer positive reaksjonar på barnet sine handlingar og veremåte. Dette ser vi på som avgjerande for barnet si utvikling av sosial og emosjonell kompetanse. I barnehagen skal barna møte vaksne som anerkjenner dei for den dei er og som uttrykkjer at barnet har verdi for den vaksne og for gruppa.

I denne planen for sosial kompetanse har vi tatt utgangspunkt i seks grunnleggjande ferdigheiter for utvikling av sosial kompetanse: empati, positiv sjølvhevding, sjølvregulering, ansvar, samarbeid, leik og inkludering og emosjonell kompetanse. Planen har eit fokus på kva som er god praksis og korleis tilsette skal arbeide for å skape gode relasjonar i barnegruppene. Alt arbeid skal vere i tråd med Giske barnehages verdjar.

Teikn på god praksis

Felles ståstad og felles haldningar. Personalet burde ha eit felles ståstad og felles haldningar til barna. Her må personalet saman kome fram til og reflektere om korleis ein som vaksen rollemodell skal samtale med barna, korleis ein snakkar til barna og korleis ein snakkar om barna.

Anerkjenne barnas kjensler. Barnas kjensler skal bli anerkjent, og den vaksne hjelper barnet med å setje ord på kjenslene sine. Her er det også viktig at den vaksne kan speile barnas kjensler og på denne måten bekrefte det barnet kjenner eller tenker.

Vise omsorg og lytte. Den vaksne skal støtte barnet i å vise omsorg for andre og lytte til det dei andre uttrykker. Den vaksne skal hjelpe og støtte barna i å danne vennsksrelasjonar og hjelpe barnet til å kome seg inn i leiken.

Konfliktsituasjonar. Den vaksne skal hjelpe barn i konfliktsituasjonar og gje barnet verktøy for å løyse ei konflikt, dette ved hjelp av språket sitt. I konfliktsituasjonar er det viktig at den vaksne hjelper barnet å sjå den andre sitt perspektiv, og setje ord på både sine egne og andre sine kjensler. Barnets alder og modning spelar ei sentral rolle i korleis den vaksne kan støtte og hjelpe barnet i ein konfliktsituasjon.

Inkludere og vere aktive deltakarar. Ved at dei vaksne er aktive deltakarar i barnas leik og samspel, vil den vaksne kunne hjelpe eit barn inn i leiken, og på denne måten sørge for at alle barna kjenner seg inkluderte i fellesskapet i barnegruppa. Ved å inkludere både barn og personale, vil barna sjå korleis vi som personalgruppe er med og mot kvarandre, og imitere og lære av oss som deira rollemodellar.

Sjå barnas behov. Ved å skape gode, trygge og nære relasjonar til barna vil den vaksne ha god kjennskap og kunnskap om enkeltbarnet, og kan da møte barnet og barnets behov for kontakt (trygg base). Her står det å kunne leggje til rette for enkeltbarnets behov i fokus.

Møte barnet og vere på barnas nivå. Som personale i barnehagen er det viktig at leiken skjer på barnas premisser, med dette meiner vi at den vaksne skal møte barnet der det er (barnets ståstad), vise forståing, anerkjenne barnet og vere på barnas høgde/nivå. På småbarn er det spesielt viktig at den vaksne sitt på golvet og er på nivå med barna. Her må ein som vaksen tone seg inn på barnet.

Vere tilstade, nærleik og oppmerksam. Den vaksne må alltid vere tilstade (mentalt/psykisk), vere i barnas nærleik, dette er viktig med tanke på tryggleik, men også vere oppmerksame på barna og deira interesser og behov.

Tydelegheit og bevisstheit på eiga rolle. Som vaksen i barnehagen og som barnas rollemodell, er det viktig å vere tydeleg ovanfor barna, og setje grenser. Den vaksne skal engasjere seg i barnas interesser og vere bevisste på korleis ein sjølv er saman med andre og mot andre menneske.

Ulikskap. Den vaksne skal gjennom ulike kvardagssituasjonar og arbeid med ulike tema belyse for barna at ulikskap er positivt. Dette fordi dagens samfunn er mangfaldig og består av menneske frå ulike kulturar og bakgrunnar. Det er viktig at barna får eit innblikk i dette fordi som ein god samfunnsborgar må ein kunne vise forståing for ulikskapar og at menneske er ulike og at ikkje alle har same føresetnad.

Imøtekommande vaksne. Den vaksne skal vise barna at dei er glade for å sjå dei, ha eit godt humør, vere positive, bruke humor og vise glede gjennom barnehagekvardagen.

Empati

Barn viser empati når dei klarer å setje seg inn i andre sin situasjon. Empati er ikkje det same som å trøyste. Empati er å forstå at andre kan reagere eller tenke annleis enn deg sjølv, men likevel kunne leve seg inn i det, anerkjenne det og handle ut frå det.

Slik arbeidar vi med empati i Giske barnehage

- Arbeidet med sosiale ferdigheiter for barna i barnehagen handlar om læring gjennom handling i ulike kvardagssituasjonar. Her burde fokuset ligge på den vaksne sine kunnskapar om kva som er typisk for lek og samhandling for barnegruppa eller enkeltbarnet, dette knyt til barnas alder.
- I arbeidet med empati hos barna er det viktig å sjå på korleis ein kan knytte dette opp mot kvardagssituasjonar, og arbeide for å innlemme dette i daglege situasjonar og rutinar som ein stor del av barnas barnehagekvardag. Dette er spesielt viktig i arbeidet med de yngste barna i barnehagen.
- I arbeidet med empati hos barna i barnehagen handlar det mykje om å lære av kvarandre, og det å kunne setje andre framfor seg sjølv ved å kunne leve seg inn i andre sin situasjon og sjå korleis dei opplever det.
- Barn er oppmerksame på oss vaksne, og korleis vi er med andre og mot andre, og ikkje minst korleis vi aktivt brukar språket vårt både til å snakke med, til og om kvarandre. Som barns rollemodellar er det viktig at vi er bevisste på oss sjølv, vår veremåte og korleis vi vel å formulere oss.

Positiv sjølvhevding

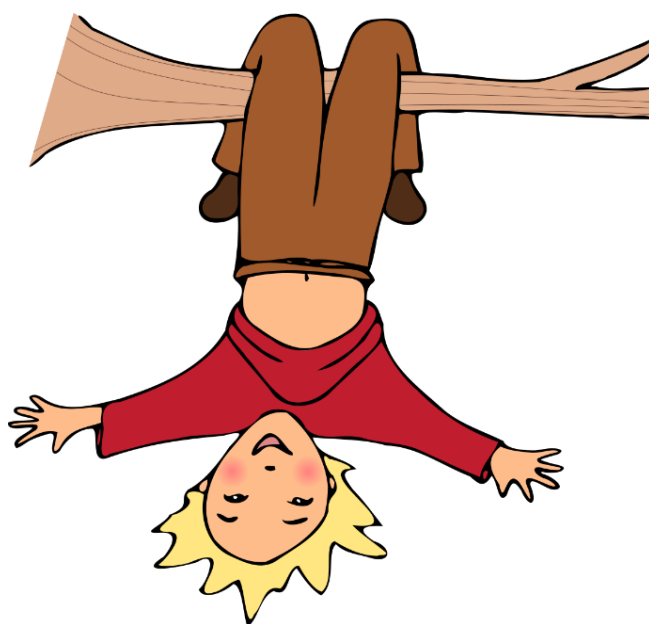
Positiv sjølvhevding handlar om å kunne hevde seg sjølv og sine eigne meiningar på ein god måte ovanfor andre. På lang sikt skal ein tørre å stå for eigne meiningar, hevde rettigheter utan å krenke andre, ta initiativ og å kunne seie noko positivt om seg sjølv og andre. Samtidig skal ein handle på ein sosialt effektiv og positiv måte, og stå i mot gruppepress. Dette er store mål for eit barn, som det tek tid å utvikle. Ein føresetnad for å meistre desse ferdighetene er at barnet er trygg på seg sjølv og har ei god sjølvkjensle.

Døme på positiv sjølvhevding i barnehagen kan vere å:

- Ta initiativ til leik på ein god måte.
- Ha mot til å seie noko rundt matbordet eller i samling.
- Seie kva dei sjølv meiner framfor å kopiere det andre barn seier.
- Vere stolt av eigne produkt.
- La andre barn sleppe til i leiken .
- Tørre å stå for det som opplevast riktig, trass i at andre meiner noko anna.

Slik arbeidar vi med positiv sjølvhevding i Giske Barnehage

- Gje barna trua på at dei er viktige for fellesskapen, gjennom å anerkjenne barna for den dei er.
- Auke sjølvkjensla til barnet .
- Rettleie barna i leik og samhandling – vere nær tilstade i leiken.
- Oppmuntre barna til å delta i kommunikasjon i leik, grupper, under måltid og i samlingsstunder.
- Skape moglegheiter for barna si meistring.
- Støtte barna i å tole motgang.
- Ta barna sine innspel og ytringar på alvor .
- Reflektere og undre seg saman med barna .
- Filosofiske samtalar med dei eldste barna.

Sjølvsregulering

Sjølvsregulering har vist seg å vere ei særleg viktig ferdigheit i utviklinga av sosial kompetanse samt for barnet si psykiske helse. Barnet si evne til sjølvsregulering er både eit resultat av og ein indikator på barnet sin sosiale kompetanse. Gode ferdigheiter i sjølvsregulering gjer det sosiale samspelet med andre barn og vaksne enklare, og handlar om å regulere merksemd, åtferd og emosjonar for å tilpasse seg sosiale situasjonar og for å nå eigne mål. Omgrepet blir nytta for å skildre evne eller ferdigheiter til å gjere det ein får beskjed om, å starte eller stoppe åtferd avhengig av kva som krevjast i situasjonen, å utsette handlingar, å handle positivt utan ytre tilsyn og å styre emosjonelle reaksjonar. Utviklinga av sjølvsregulering er ein prosess der barnet tilpassar sine kjensler og handlingar til sosiale normer og forventningar. I barnehagealder er sjølvsregulering framleis vanskeleg, og barna treng mykje støtte frå vaksne som ser barnet sine intensjonar og kan rettleie på ein trygg og god måte.

Døme på sjølvsregulering i barnehagen:

- Å tilpasse seg ulike situasjonar.
- Å takle konflikhtar.
- Å utsette eigne behov og ønsker i situasjonar som krevjar turtaking, kompromiss og felles avgjersler.
- Å finne måtar å reagere på ved t.d. sinne og angst som ikkje skadar andre eller seg sjølv.

Slik arbeidar vi med sjølvsregulering i Giske Barnehage:

- Vaksne som er fysisk og psykisk tilstade i leiken til barna.
- Vaksne som er merksame på barnet sine kjensler og handlingar.
- Setje ord på og anerkjenne alle kjenslene til barna, også dei vanskelege kjenslene: «Ja, no blei du sint. Det skjønner eg».
- Gje barna handlingsalternativ ved negativ åtferd: «spør heller om du kan få låne leika»/ «Eg trur du egentlig hadde lyst å vere med på den morosame leiken. Spør heller om du kan få vere med».
- Hjelp barnet til å tolke andre sine kjensleutrykk - setje ord på.
- Trøyste og rettleie barna når dei møter motgang: samtale om korleis handtere ulike kjensler når barnet er rolig og mottakelig.
- Rose når barnet meistarar.
- Vere ein støttespelar i konfliktsituasjonar – rettleie barn til å lytte til kvarandre og sjå alternative løysingar.
- Leggje til rette for aktivitetar innanfor barnet sitt meistringsområde - utvide når barnet meistarar
- Bruke dagtavle – barnet får visuell støtte og kan førebu seg på overgangar
- Dele barnegruppa inn i små leikegrupper – meir oversiktlig for barna
- Ha faste rutinar - førebu før overgangssituasjonar så barnet får byrja å regulere seg
- Arbeide med språkstimulering - språkutviklinga har ein nær samanheng med barnet si evne til sjølvsregulering

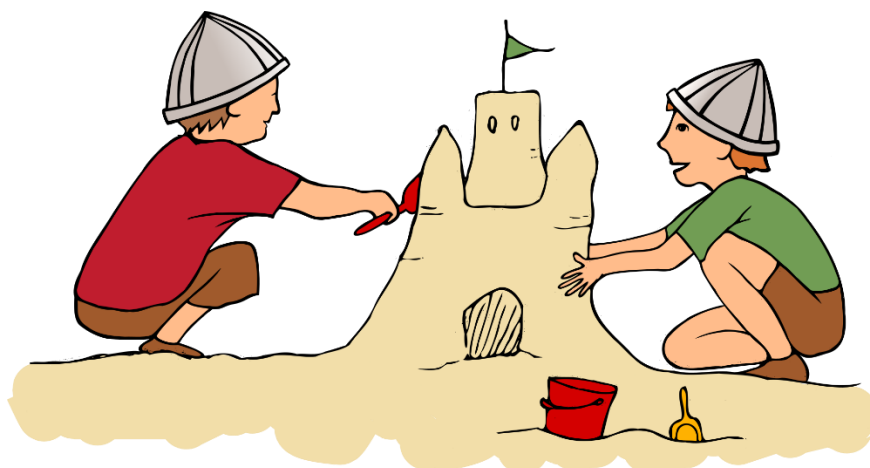
Ansvar

Ansvar handlar om å hjelpe, støtte, ta føringa, å delta, å vise respekt, be om hjelp, ordne opp, vise engasjement og vise omsyn for andre.

Slik arbeidar vi med ansvar i Giske barnehage

- Vaksne må gå framfor som gode rollemodellar ovan for barna.
- Gi barna ansvar etter alder og modning.
- Gi barna ulike oppgåver og utfordringar.
- Vise barna at vi har trua på at dei kan meistre og oppmuntre dei.
- Gi barna tid og rom til å meistre, og ha eit fokus på at dei kan medverke, samt gi dei konkrete tilbakemeldingar på det dei gjer.
- Gå framfor som ein god rollemodell ved å vere ein konsekvent vaksen, og ved å halde avtalar med små og store.
- Setje grenser for barna og følgje opp reglar og avtalar som er laga for avdelinga eller barnehagen.
- Inkludere barna og la dei få hjelpe til, samt oppmuntre dei til det. Gi dei ansvar etter alder og modning.
- Barna kan ta ansvar ved å passe på og ta vare på leikar, ikkje øydelegge andre sin leik med vilje og henge opp kleda sine sjølv i garderoben.
- Barna kan ta ansvar ved å seie i frå til ein vaksne når noko ikkje er greit, og ved å be om hjelp når noko er vanskeleg.
- La barna få rom og moglegheit til å ordne opp i konflikhtar på eigen hand.
- Etterkvart som barna blir eldre kan barna bli utfordra til å ta ansvar for eigne klede, vere kjøkkenhjelp, og hjelpe til å rydde etter fellesaktivitetar både inne og ute.
- Vaksne rollemodellar bør inkludere barna i kvardagssituasjonar, halde avtalar og gi dei ansvar.
- La barna få vere med å bestemme og medverke.

For å gi barna eit innblikk i kva ansvar vil seie, og for at dei skal lære og sjølv ta ansvar i kvardagen, er det heilt avgjerande at vi som vaksne går framfor som gode rollemodellar og viser barna gjennom våre haldningar og vår veremåte korleis ein tar ansvar og kva det vil seie, samt konsekvensane for å ikkje ta ansvar.

Samarbeid

Samarbeid handlar om å vere saman om ei felles oppgåve, eller om å saman nå eit mål. I barnehagen er samarbeid ein viktig del av kvardagen, dette gjeld både samarbeid i mellom barna, mellom personalet og samarbeid mellom barnehagen og heimen. For at barna skal kunne lære om samarbeid og om korleis ein på ein god måte kan samarbeide med kvarandre, er det viktig at vi vaksne går framfor som gode rollemodellar for barna. I løpet av barnehagedagen er det mange aspektar som inngår i samarbeid mellom barn-barn, mellom barn-vaksen, og mellom vaksen-vaksen. Vi vaksne må gjennom barnehagekvardagen vere ein god rollemodell i samarbeid med både barn og vaksne. Dette kan vi gjere med å gje barna positiv merksemd når dei gjer noko positivt i samspel med andre barn eller vaksne.

Slik arbeidar vi med samarbeid i Giske barnehage

- I arbeidet med samarbeid er det viktig at barna lærer å dele med kvarandre, det å vere saman om noko og det å vente på tur.
- Vaksne rollemodellar skal sjå barna og barna skal kjenne seg sett, den vaksne skal ha rett fokus og vere tilstades der barna er.
- Vaksne rollemodellar skal bidra positivt til fellesskapet.
- Vaksne rollemodellar skal vere rettferdige ovanfor barna og vise barna at ikkje eit barn skal få bestemme alt i leiken, vise dei verdien av å lage noko saman med andre, samt vise dei kvifor det er positivt og til alle sin fordel at alle hjelper til å rydde.
- Vaksne rollemodellar skal vere oppmerksame og gi konkrete tilbakemeldingar til barna, samt hjelpe andre.
- Vaksne rollemodellar skal bidra til fellesskapet og støtte barna i deira leik og aktivitetar.
- Ved å gå framfor som rollemodellar for barna vil dei sjå på oss vaksne og gjerne imitere det vi gjer og seier. Vi som vaksne kan påverka barna og korleis dei er med og mot kvarandre i samspel, og derfor er det viktig at vi er bevisste på våre haldningar og veremåte i samspel med andre, både store og små.
- Be barna om hjelp, vere ein tydleg vaksen på reglar og følgje dei opp, samt sjå barna sine einskilde behov. På denne måten vil barna sjå verdien i å dele med kvarandre, samt klare og følgje reglar som gjeld tildømes rutinar og felles aktivitetar.
- Vaksne rollemodellar skal vere ein gode lyttar, støttande, vere tilgjengeleg, anerkjenne barnet og barnets behov, samt følgje opp avtalar som blir gjort med barn og føresette.
- Ved å vere gode og rettferdige rollemodellar vil barna sjå opp til oss, og barna vil sjølv bli gode på å lytte, vente på tur og vere i samspel med andre barn, noko som spela ei sentral rolle i arbeidet med samarbeid.

I arbeidet med samarbeid står elementet eit felles tredje sentralt. Eit felles tredje handlar om eit tredje ledd som bindar barna saman i leiken eller samspelet. Dette vil seie ein relasjon beståande av tre ledd: barnet sjølv, det andre barnet/ein vaksen og eit saksforhold. Det er viktig å ha noko som bindar oss saman og bygger vidare på relasjonen, utanom relasjonen i seg sjølv. Barn og personale treng noko å vere saman om for at relasjonane skal bli gode. Dei

vaksne legg her til rette for «et felles tredje». Dette kan til dømes vere ein formingsaktivitet, ei bok eller ein tur (Årsplan Blåbæråsen Barnehage, 2017/2018).

Foreldresamarbeidet står også sentralt her, og rammeplan for barnehagens innhald og oppgåver (2017, s.29-30) legg vekt på at føresette og barnehagens personale skal ha ein god dialog og saman arbeide for ein felles forståing, og samarbeide om barnets beste.

Leik og inkludering

Leiken er heilt sentral i barnehagen, og barna sin viktigaste arena for både sosial samhandling, trivsel, utvikling og læring. Det er svært viktig for oss at alle barna skal få oppleve glede, humor og engasjement gjennom deltaking i leik med andre barn. På mange måtar kan det seiest å vere eit av hovudargumenta for vårt arbeid med sosial kompetanse. Ut i frå dei erfaringane barn gjer seg i leik og samspel med andre utviklar dei sine egne strategiar for sosialt samspel, nokre gode og nokre mindre gode. Ei av dei viktigaste oppgåvene til oss personalet i barnehagen er å hjelpe barna til å utvikle gode meistringsstrategiar i leik og samspel med andre barn og vaksne. Det krev merksame vaksne og individuell oppfølging av kvart barn med sine ulike føresetnadar.

Alle barn vil oppleve å møte motgang i leik og samspel med andre, noko som er ein viktig del av utviklinga. Med ei passeleg mengde motgang kombinert med støttande vaksne lærer barna seg å meiste motgang seinare. Samtidig er det viktig at vi vaksne er merksame på samspelet mellom barna. For mange dårlege erfaringar i leik, t.d. dersom eit barn føler seg utestengt, påverkar sjølvkjensla til barn og vil ha negativ innverknad på barnet sine strategiar. Leiken kan vere vanskeleg å meistre for nokre barn. For nokre kan det vere utfordrande å kome inn i leik, andre synest det er vanskelig å oppretthalde leiken og nokre har utfordringar med mange konflikhtar i leiken. Det kan vere mange grunnar til det, og det er

viktig at personalet i barnehagen observerer grundig og kontinuerlig. Observasjonane må vere av både enkeltbarnet, men også barnet sitt samspel med barn, vaksne og miljøet i barnehagen. Det er avgjerande for at tiltaka som vert sett i verk vil ha ei reell effekt for barnet. Eit tett samarbeid med foreldre er også viktig.

Slik arbeidar vi med leik og inkludering i Giske Barnehage:

- Deltakande vaksne som uttrykker glede i leik.
- Vaksne som inspirerer, skaper rom for og legg til rette for variert leik ut i frå barna sine interesser.
- Skape felles referanserammer for barna, t.d. gjennom prosjektarbeid og litteratur
- Rettleie barna dersom uheldige samspelsmønster oppstår i leiken .
- Tett samarbeid med foreldre – særleg dersom foreldre eller barnehagen er uroa for eit barn/samspelet mellom barn/miljøet på avdelinga.
- Rettleie barna i å inkludere kvarandre i leik – vere gode rollemodellar.
- Reflektere saman med barna om kva det inneber å vere ein god ven.
- Observere barna i leik og samspel slik at ein kan gi barn som treng det hjelp og støtte så tidlig som mogleg.
- Gje barna støtte ut i frå sine individuelle behov.
- Nytte bøker, songar og filmar om emnet.

Emosjonell kompetanse

Emosjonell kompetanse er evna til å kjenne igjen, sette namn på og regulere følelsane sine. Den emosjonelle kompetansen til barn utviklast gradvis gjennom samspel med andre. Forsking viser at emosjonell kompetanse er ein forløpar til sosial kompetanse. Barn som strevar sosialt vil ofte ha like stort eller større utbytte av å jobbe med dei emosjonelle kompetanse. Samtidig skal barnehagen sjå heilskapleg på barns utvikling, derfor er det naturleg at vi i dei første leveåra til barna har eit større fokus på den emosjonelle kompetansen.

Slik arbeidar vi med emosjonell kompetanse i Giske barnehage:

- Nærvær, barna skal vere trygge på at dei har menneske rundt seg som ser dei, samspelar med dei og som støttar dei når dei treng det.
- Intoning, når barnet uttrykker ein følelse må den tilsette møte barnet på den følelsen. Om til dømes eit barn uttrykker tristheit, må den tilsette kunne sjå dette og speile desse følelsane i møtet med barnet. Ein må være bevisst på egen non-verbal kommunikasjon som kroppsspråk, mimikk, stemmeleie.
- Dei tilsette skal bekrefte barna sine følelsar og sette ord på dei.
- Barnets følelsar, følelses uttrykk og tankar skal bli anerkjent. Samt gode møter mellom barn skal framhevast og ordsettast.
- Dei tilsette må kunne reflektere over barna emosjonelle uttrykk og mønster. Dei må samarbeide for å skape ei betre forståing av det som er uklart, også med foreldra.
- Vi skal være sensitive (lese situasjonen, kjenne barna og gruppedynamikken) tone seg inn.

- Være gode rollemodeller. Dei tilsette må vere profesjonelle, men også kunne gi av sine følelsar til barna. Tilsette skal kunne handtere å møte alle barns følelsar og tankar også dei vanskelege.
- Hjelp barna å uttrykke og sette ord på følelsane og følelses uttrykk.
- Støtte barna i å mestre motgang, handtere utfordringar og bli kjent med egne og andre sine følelsar.
- Støtte barna i å reflektere over egne og andre sine følelsar, opplevingar og meiningar.
- Akseptere alle barna sine følelsar og ikkje avleie barn som har vanskelige følelsar.
- Kunnskapar rundt barns signal- og tilnæringsåtfærd. Hjelp barn til å lage gode mønster som samsvarer med følelsane dei opplever.

Avslutning

Tilsette skal sjå kvart enkelt barn som eit individuelt subjekt, og møte barnets fysiske og psykiske behov. Alt arbeid skal vere i tråd med Giske barnehages verdiar. Barna er og skal vere ulike, og dei utviklast forskjellig. Barns ulikheiter skapar eit mangfald, eit mangfald alle skal føle tilhøyrse i og som alle barna kan delta i på like premisser. Derfor må alt arbeid tilpassast det enkelte individ og gruppa.

Om dei tilsette ved barnehagen er bekymra knytt til eit barns utvikling skal ein bruke handlingsplanen som er vedlagt dette dokumentet.

Vedlegg:
Handlingsplan for bekymring av barn utvikling
Sluttrapport.

Handlingsplan ved bekymring av barns utvikling

1. Den tilsette som er bekymra tek dette opp med pedagogisk leiar.
2. Pedagogisk leiar informerer tilsette om å observere barnet.
3. Neste avdelingsmøte legg alle fram det som har blitt observert og diskuterer vegen vidare.
4. Etter avdelingsmøtet skal foreldra få informasjon om bekymringa.
5. Pedagogisk leiar informera eller kallar inn til møte med foreldra og informere om bekymringa og observasjonane som er gjort. (Dette kjem ann på alvorsgrada for bekymringa om det er nødvendig med møte eller nok med ein liten samtale i hente/bringesituasjon).
6. Pedagogisk leiar kallar inn til nytt foreldremøte der ein blir einige om tiltak som settast i gang i barnehagen og i heime.
7. Pedagogisk leder informerer på avdelingsmøtet om kva som blei sagt på foreldresamtalen og kva tiltak skal settast i gang. (Skriv ned tiltaka som skal prøvast ut). Om det er behov for samtykke til andre instansar, skal pedagogisk leder innhente det frå foreldra.
8. Pedagogisk leder tek kontakt med andre instansar om dette er nødvendig. Og informerer foreldra når dette er gjort.
9. Tiltaka skal evaluerast minst to gangar i halvåret og foreldre skal informerast.

«Sluttrapport»

Ved bekymring som ein tenkjer at ein vil gå vidare med skal vi lage ein sluttrapport. Dette blir ein rapport som blir liggande i arkivet, som foreldra skal kunne få om dei vil ha. Denne rapporten skal vere til hjelp for oss tilsette i barnehagen. Der skal vi legge inn viktig informasjon slik dette ikkje skal gå tapt i prosessen. Rapporten skal innehalde grunn for bekymring, kontinuerleg oppdaterte tiltak, informasjon til og frå foreldra og evaluering av det som er gjort. Denne rapporten vil kunne vere til god nytte i samarbeid med andre instansar.

Rapporten skal sjå slik ut:

1. Innleiing
 - Bakgrunn for evaluering, problemstilling
 - Målsetting
2. Observasjonar
3. Tiltak
4. Foreldresamarbeid
 - Kva informasjon som skal bli gitt til foreldra
5. Evaluering
 - Vidare arbeid
6. Avslutning